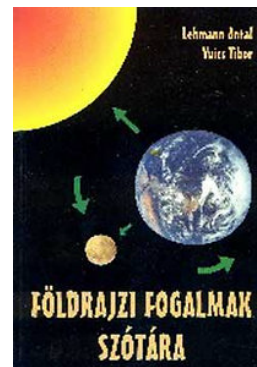

Általános- és ágazati földrajz II. (FDB1504)
Kötelezően megtanulandó gazdaságföldrajzi alapfogalmak

A fogalmak tartalmi ismerete lényeges, nem azok szöveghű (szó szerinti) rögzítése. A fogalmak más szavakkal is körülírhatók, de a gyakran használt szakkifejezések rövid és szabatos ismerete feltétlenül indokolt.

Forrás: Lehmann Antal (1999) Földrajzi fogalmak szótára. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 282 p.

1. ZH

acélgyártás, acélnemesítők, Adria-kőolajvezeték, ág, ágazat, agrárállam, agrárbiznisz, agrárforradalom, agrárgazdaság, agrár-ipari ország, agrárnépesség, agrárrolló, alapanyag, alapenergia-hordozó, állattenyésztés, alumíniumipar, alumíniumkohászat, atomerőmű, autópálya, banánköztársaságok, bányászat, barnaköszén, belföldi idegenforgalom, belkereskedelem, bozótugar-váltógazdálkodás, bőrpar, bruttó hazai termék, bruttó nemzeti termék, cellulózgyártás, Copper belt, Corn belt, csatorna, csővezeték, csővezeték-hálózat, dezindusztrializáció, duzzasztómű, égető-gazdálkodás, elektromos (villamos) gépek gyártása, elektronikai ipar, élelmiszeripar, elmaradott körzet, energiahordozók, energiaellátás, energiafelhasználás, energiaigény, energiaválság, építőanyag-ipar, építőipar, érc, erőmű, export, extenzív gazdaságfejlesztés, farm, „fehér olaj”, „fekete arany”, feketeköszén, félkész termék, finomacél áruk, finomítókapacitás, finommechanika, földgáz, földgáz-cseppfolyósítás, földrajzi munkamegosztás, főútvonal, gazdaságföldrajz, gazdasági körzetesítés, geotermikus erőművek, gépipar, gömbfa, gyapotöv, gyáripár, gyógyszeripar

2. ZH

hadiipar, haszonállat, határforgalom, havasi pásztorkodás, háziipar, helyiérdekű vasút, hosszú távú terv, idegenforgalom, improduktív szféra, infrastruktúra, innováció, intenzív gazdaságfejlesztés, ipar, iparág, ipari-agrár ország, ipari növények, ipari ország, iparvidék, izokrón, izotarifa, karsztbauxit, kereskedelem, kiskereskedelem, kitermelőipar, kohászat, koks, könnyűipar, kőolaj, kőolajár-robbanás, kőolajfinomítás, köszén, közlekedésföldrajz, külszíni fejtés, lignit, megújuló erőforrások, melioráció, mezőgazdaság, mikroelektronika, műszeripar, műtrágyagyártás, művelési ágak, nagykereskedelem, nehézipar, nitrokémiai ipar, növényolajipar, nyersanyag, nyersvas, Panama-csatorna, petrokémia, primer szektor, primőrök, szabad kikötő, szekunder szektor, szénvegyészet, szerves vegyipar, színesérc, telepítőtevényezők, terciér szektor, termés hozam, textilipar, timföld, transzszibériai vasútvonal, vaskohászat, vaskohászati kombinát, vasúti szárnyvonal, vízerőmű,

Általános- és ágazati földrajz II. (FDB1504)
Kötelezően megtanulandó topográfiai névanyag

Topográfia (1. ZH)

1. Kőszénbányászat

Nagy-Britannia (Yorkshire-Humberside); Németország (Ruhr-vidék, Saar-vidék – feketekőszén, Köln-Aachen, Alsó-Lausitz, Lipcse-Halle – barnakőszén); Spanyolország (Asztúria); Lengyelország (Felső-Szilézia – feketekőszén, Alsó-Szilézia – barnakőszén); Csehország (Ostrava-Karviná – feketekőszén, Most, Sokolov – barnakőszén); Magyarország (Márkushegy, Mátraalja, Bükkalja – barnakőszén, lignit); Románia (Petrozsény, Olténia – barnakőszén, lignit); Bulgária (Pernik, Marica-Iztok – barnakőszén, lignit); Görögország (Nyugat-Macedónia, Peloponnészosz – barnakőszén, lignit); Törökország (Eregli – feketekőszén, Nyugat-Anatólia – barnakőszén); Szerbia; Ukrajna (Donyec-medence); Oroszország (Sahti, Pecsora-medence, Kuznyeck-medence, Irkutszki-medence, Tunguzka-vidék, Léna-medence, Zeja-Bureja-vidék – feketekőszén; Moszkva, Kanszk-Acsinszk, Minuszinszk – barnakőszén); Kazahsztán (Karaganda, Ekibasztuz); Kína (Mandzsúria: Fushun, Fuxin, Szungari mentén; Kailuan, Datong, Kínai-alföld déli pereme); Észak-Korea; Indonézia; India (Damodar-völgy: Raniganj, Jharia; Korba); Ausztrália (Új-Dél-Wales, Queensland); Kanada (Brit-Kolumbia); USA (Appalache, Wyoming: Powder River Basin); Kolumbia (El Cerrejón); DAK (Pretoria-Witwatersrand-Vereeniging, Natal-KwaZulu).

2. Kőolajbányászat

Nagy-Britannia (Északi-tenger: Brent, Argyll); Norvégia (Északi-tenger: Ekofisk, Statfjord); Oroszország („Második Baku”: Almetyevszk, Bugulma; „Harmadik Baku”: Tyumeny, Szurgut, Szamotlor, Nyizsnyevartovszk); Azerbajdzsán (Baku); Kazahsztán (Emba-vidék, Mangislak-félsziget); Szaúd-Arábia (Gavár, Abkaik, Szafánija); Irak (Kirkuk, Rumajla); Irán (Ahváz, Gacsszáran, Hárg-sziget); Kuvait (Burgán); Egyesült Arab Emírségek (Abu Dhabi, Dubai, Dász-sziget); Katar; Omán; India (Khambhat-öböl); Indonézia; Malajzia (Sarawak, Sabah); Kína (Yumen, Daqing, Sárga-folyó torkolatvidéke, Po-haj öböl); Kanada (Alberta: Calgary, Edmonton); USA (Texas, Louisiana, Oklahoma, Dél-Kalifornia, Alaszka: Prudhoe Bay); Mexikó (Tampico, Poza Rica, Minatitlán); Venezuela (Maracaibói-öböl, El Tigre); Brazília; Argentína; Angola (Cabinda); Nigéria (Niger-delta: Port Harcourt); Algéria (Hassi Messaoud, Edjeleh); Líbia (Zelten); Egyiptom (Líbiai-sivatag, Sínai-félsziget).

3. Földgázbányászat

Nagy-Britannia (Északi-tenger: Viking, Leman Bank); Norvégia (Északi-tenger: Troll); Hollandia (Groningen, Északi-tenger); Algéria (Hassi R'Mel); Kanada (Alberta, Brit-Kolumbia); USA (Texas, Louisiana, Oklahoma, Kansas); Mexikó (többnyire a kőolajjal együtt); Oroszország (Nyugat-Szibéria: Jamal-félsziget, Jamburg, Urengoj, Novij Port);

Orenburg; Volga-mente; Sztavropol); Üzbegisztán (Buhara, Gazli); Irán; Szaúd-Arábia; Egyesült Arab Emírségek; Indonézia; Malajzia (többnyire a kőolajjal együtt).

4. Uránérc

Kanada (Ontario: Elliot Lake, Blind River; Saskatchewan: Uranium City); USA (Sziklás-hegység: Wyoming, Új-Mexikó); Ausztrália (Arnhem-föld, Nyugat- és Dél-Ausztrália); Oroszország; Kazahsztán; Üzbegisztán; Niger (Air-hegység); Namíbia (Rössing); Dél-afrikai Köztársaság (Sasolburg).

5. Vízerőművek

Kanada (La Grande, Churchill Falls, Peace River, Niagara); USA (Columbia: John Day, Grand Coulee; Colorado: Parker, Hoover; Tennessee); Brazília (Paraná: Itaipu; Tocantins: Tucuruí; Sao Francisco: Paulo Afonso, Xingo); Argentína-Paraguay (Paraná: Corpus Posadas); Venezuela (Caroni: Guri); Oroszország (Volga: Volgográd, Szaratov, Szamara, Csebokszari, Nyizsnyij-Novgorod, Ribinszk; Jenyiszej: Krasznojarszk, Szajáno-Susenszkoje; Angara: Uszty-Ilimszk, Bratszk); Ukrajna (Dnyeper: Kahovka, Zaporizzsja, Dnyepropetrovcsk, Kremencsug, Kijev); Törökország (Eufrátesz: Atatürk); Tadzsikisztán (Vahs: Nurek); Pakisztán (Indus: Tarbela); Kína (Jangce: Gezhouba, Három Szurdok; Sárga-folyó); Egyiptom (Nílus: Asszuán); Ghána (Volta: Volta); Kongói Dem. Köztársaság (Kongó: Inga); Mozambik (Zambézi: Cabora Bassa); Zambia-Zimbabwe (Zambézi: Kariba); Norvégia (Rjukan); Svédország (Trollhättan); Finnország (Imatra); Ausztria, Svájc, Olaszország, Franciaország (Alpok és előtere); Románia-Szerbia (Duna: Vaskapu); Szlovákia (Duna: Bős).

6. Atomerőművek

Legnagyobb termelők: USA: Palo Verde (Arizona), South Texas, Browns Ferry (Alabama); Kanada: Bruce, Darlington, Pickering (Ontario); Japán: Fukushima, Niigata, Fukui; Dél-Korea: Ulchin, Yonggwang; Oroszország: Szaratov, Kurszk, Szentpétervár, Szmolenszk; Ukrajna: Zaporizzsja; NBR: Heysham (Lancashire), Sizewell (Suffolk); Franciaország: Gravelines (Dunkerque), Paluel (Seine Maritime), Cattenom (Moselle); Németország: Grundremmingen (Bayern), Biblis (Hessen), Philippsburg (Baden-Württemberg).

Atomerőművek Kelet-Közép-Európában: Csehország (Dukovany, Temelín); Szlovákia (Jaslovské Bohunice, Mochovce); Magyarország (Paks); Románia (Cernavoda); Szlovénia (Krsko); Bulgária (Kozloduj); Litvánia (Ignalina).

További, atomerőművel rendelkező országok: Mexikó, Brazília, Argentína, Spanyolország, Belgium, Hollandia, Svájc, Svédország, Finnország, Örményország, DAK, Kína, Tajvan, India, Pakisztán, Irán.

Topográfia (2. ZH)

7. Vasérc- és bauxitbányászat

Ausztrália (Pilbara-fennsík, Iron Knob: vasérc; Weipa, Gove: bauxit); Kanada (Schefferville, Labrador City: vasérc); USA (Mesabi Range: vasérc); Brazília (Minas Gerais, Carajás: vasérc; Minas Gerais, Porto Trombetas: bauxit); Venezuela (Cerro Bolívar: vasérc; El Callao: bauxit); Jamaica (bauxit); Suriname (bauxit); Guyana (bauxit); Guinea (bauxit); Dél-afrikai Köztársaság (Thabazimbi: vasérc); Mauritánia (Zouerate: vasérc); India (Singhbhum: vasérc; Madhya Pradesh: bauxit); Kína (Ansan, Wuhan: vasérc); Kazahsztán (Rudnij: vasérc); Oroszország (Kurszk, Kuznyeck-medence, Zseleznogorszk: vasérc; Ural: nefelin); Ukrajna (Krivij Rih, Kercs: vasérc); Svédország (Kiruna, Gällivare: vasérc); Görögország (bauxit).

8. Egyéb ásványkincsek bányászata

Kanada (Sudbury: nikkell, réz; Noranda, Yellowknife: arany); USA (Utah, Arizona, Új-Mexikó: réz; Ozark-fennsík, Alaszka: ólom, cink; Nevada: arany); Mexikó (Nyugati-Sierra Madre: ezüst, arany, réz, ólom, cink); Peru (Cerro de Pasco: ezüst, arany, ón, réz, ólom, cink); Bolívia (Potosí: ón, ezüst, cink); Chile (Chuquibambilla: réz); DAK (Witwatersrand: arany; Kimberley: gyémánt; Transvaal: platinafémek, krómérc); Botswana (Orapa: gyémánt); Zambia, Kongói Dem. Közt. (Copperbelt: réz; Kasai: gyémánt); Ausztrália (Broken Hill: réz, ólom, cink; Kalgoorlie: arany, nikkell); Indonézia (Bangka, Belitung: ón); Oroszország (Ural, Norilsk: nikkell, réz; Altáj: ón, ólom, cink; Kelet-Szibéria: arany, ezüst; Mirnij: gyémánt); Kazahsztán (Dzseszkazgan: réz; Altáj: színes- és nemesércek); Lengyelország (Legnica: réz).

9. Vas- és acélkohászat, alumíniumipar

Kína (Anshan, Benxi, Paotou, Shenyang, Sanghaj, Wuhan); Japán (Keihin, Chukyo, Hanshin, Beltengeri iparvidék, Kitakyushu); Dél-Korea (Pusan, Incheon: acél); India (Jamshedpur: acél; Korba: alumínium); Ausztrália (alumínium: Gladstone); Kanada (Hamilton: acél; Arvida, Kitimat: alumínium); USA (Pittsburgh, Gary, Detroit-Cleveland: acél; Baton Rouge, Tennessee- és Columbia-völgy: alumínium); Brazília (Volta Redonda, Belo Horizonte: acél; Belém: alumínium); Oroszország (Cserepovec, Magnyitogorszk, Kuznyeck-medence: acél; Bratszk, Irkutszk: alumínium); Ukrajna (Donyec-medence, Krivij Rih: acél); Németország (Ruhr-vidék, Hamburg, Eisenhüttenstadt); Franciaország (Lotaringia, Dunkerque, Marseille-Fos: acél); Spanyolország (Bilbao, Sagunto: acél); Olaszország (Genova, Taranto, Trieszt); NBR (Dél-Wales, Teesside, Glasgow); Lengyelország (Felső-Szilézia, Nowa Huta: acél).

10. Gépipar

USA (Detroit, „transplant corridor”, Seattle, Szilícium-völgy, New York, Chicago); Kanada (Toronto, Montreal); Mexikó (autógyártás, elektronika: Mexikóváros, Ciudad Juárez, Tijuana); Brazília (autógyártás: Sao Paulo, Belo Horizonte; elektronika: Manaus); Japán

(Tokió, Kawasaki, Yokohama, Toyota, Osaka, Kobe); Korea (elektronika, autógyártás, hajóépítés: Szöul, Incshon, Ulszan); Kína (Shenyang, Peking, Chongqing, Sanghaj, Shenzhen, Hongkong); India (közlekedési eszközök: Mumbai, Calcutta, Delhi, Bangalore); Oroszország (Moszkva, Szentpétervár, Togliatti, Cseljabinszk); Ukrajna (termelőeszközök, járművek: Kijev, Harkiv); Hollandia (elektronika, járműgyártás: Eindhoven); Nagy-Britannia (London, Birmingham, Southampton, Newcastle, Glasgow); Franciaország (Párizs, Toulouse, Lyon, Lille, Nantes); Németország (Hamburg, Köln, Drezda, Wolfsburg, Stuttgart, München); Olaszország (gépkocsik, elektromos készülékek: Torino, Milánó, Nápoly); Spanyolország (gépkocsi, hajó: Madrid, Barcelona, Bilbao, Zaragoza); Svédország (elektronika, gépkocsi: Stockholm, Göteborg); KKE (autóipar: Mlada Boleslav, Pozsony, Bielsko-Biala, Pitesti).

11. Vegyipar

Hollandia (Rotterdam: kőolajfinomítás); Belgium (Antwerpen: kőolajfinomítás); Nagy-Britannia (London, Liverpool, Newcastle, Swansea); Franciaország (Párizs, Lyon, Marseille, Le Havre, Clermont-Ferrand); Németország (Köln, Leverkusen, Frankfurt am Main, Ludwigshafen, Halle); Olaszország (Milánó, Torinó, Porto Marghera, Nápoly); Svájc (gyógyszeripar: Basel); Oroszország (Moszkva, Szentpétervár, Szamara, Ufa, Angarszk); Japán (Keihin, Hanshin, Beltengeri iparvidék); USA (New York, Philadelphia, Cincinnati, Galveston, New Orleans); Kína (Sanghaj); India (Sindri, Mumbai, Calcutta); Szingapúr (kőolajfinomítás); Szaúd-Arábia (Ras Tanura, Janbu: kőolajfinomítás); Kuvait (Mina-el-Ahmadi: kőolajfinomítás); Irak (Bászra: kőolajfinomítás); Irán (Ábádán: kőolajfinomítás).

12. Textil- és ruházati ipar, cipőgyártás

Kína (Sanghaj, Tiencsin, Kanton, Szecsuán); India (Mumbai, Kanpur, Calcutta); Pakisztán (Karachi, Lahore); Banglades (Chittagong, Dhaka); Thaiföld (Bangkok); Vietnam (Ho Si Minh-város, Da Nang); Indonézia (Jáva); Fülöp-szigetek (Manila); Törökország (Isztambul, Izmir, Bursa); Irán (Teherán, Iszfahán); USA (New York, É- és D-Karolina); Belgium (Flandria); Nagy-Britannia (Lancashire, West Riding); Franciaország (Lille, Mulhouse); Németország (Szászország, Középső-Rajna-vidék); Olaszország (Lombardia, Piemonte, Veneto, Toscana); Spanyolország (Katalónia); Oroszország (Moszkva, Ivanovo, Kosztroma).

13. Kikötők, légikikötők, főútvonalak

Néhány jellegzetes exportkikötő: Newcastle (Ausztrália, szén), Gladstone (Ausztrália, szén, timföld, alumínium), Richard's Bay (DAK, szén), Ras Tanura, Janbu (Szaúd-Arábia, kőolaj), Mina-el-Ahmadi (Kuvait, kőolaj), Tampico (Mexikó, kőolaj), Sept-Iles (Kanada, vasérc), Port Hedland (Ausztrália, vasérc), Narvik (Norvégia, vasérc), Antofagasta (Chile, réz);

Legnagyobb teherforgalmú kikötők: Tiencsin, Qingdao, Sanghaj, Ningbo, Kanton, Shenzhen, Hongkong (Kína), Puszan (Dél-Korea), Kaohsiung (Tajvan), Szingapúr, Dubai (Egyesült Arab Emírségek), Rotterdam, Hamburg (EU), Dél-Louisiana, Los Angeles (USA);

Vízi utak: Doveri-szoros, Skagerrak, Kattegat, Öresund, Gibraltári-szoros, Dardanellák, Boszporusz, Szezi-csatorna, Báb-el-Mandeb, Hormuzi-, Malakka-, Tsushima-, Bering-,

Magellán-szoros, Panama-csatorna, Rajna, Rajna-Majna-Duna-csatorna, Duna, Elba, Kiełi-csatorna, Volga, Jangce, Szent Lőrinc-folyó, Mississippi, Amazonas.

Legnagyobb személyforgalmú repterek: Atlanta, Chicago (O'Hare), Dallas / Fort Worth, Denver, New York (JFK, Newark, La Guardia), Houston, Las Vegas, Los Angeles, Phoenix, London (Heathrow, Gatwick), Párizs (Charles de Gaulle, Orly), Frankfurt am Main, Amszterdam (Schiphol), Madrid (Barajas), Tokió (Haneda, Narita), Peking, Hongkong, Bangkok; **teherforgalom:** Memphis, Anchorage; **úrközeledés:** Cape Canaveral, Bajkonur.

Nevezetesebb vasútvonalak, közutak: Euroalagút, Transzszibériai vasút (Moszkva-Vlagyivosztk), Bajkál-Amur-vasút (Tajset-Szovjetszkaja Gavany), Qinghai-Tibet vasútvonal (Xining-Lhásza), Tokaido-Sanyo-Shinkansen (Tokió-Fukuoka), Central del Perú (Lima-Huancayo), Transzkanadai vasút (Toronto-Vancouver), Transzausztráliai vasút (Sydney-Perth), Pánamerikai autóút (Prudhoe Bay-Ushuaia), Transzamazóniai autóút (Recife-Peru).

14. Idegenforgalom

Atlantic City, Miami, Yellowstone, Las Vegas, Hawaii-szigetek (USA); Acapulco, Chichén Itza (Mexikó); Havanna (Kuba); Bahama-szigetek; Cuzco, Machu Picchu (Peru); Rio de Janeiro (Brazília); Gizeh, Sharm-el-Sheikh (Egyiptom); Jeruzsálem (Izrael); Mekka, Medina (Szaúd-Arábia); Dubai; Maldív-szigetek; Agra, Benáresz (India); Bangkok, Phuket (Thaiföld); Bali (Indonézia); Nara, Kyoto (Japán); Macau, Lhásza (Kína); Brighton (Nagy-Britannia); Brugge, Oostende (Belgium); Cote d'Azur, Chamonix, Lourdes, Biarritz (Franciaország); Monaco; Davos, St. Moritz (Svájc); Tirol, Salzkammergut (Ausztria); Rügen, Baden-Baden, Garmisch-Partenkirchen (Németország); Prága, Karlovy Vary (Csehország); Czestochowa, Zakopane (Lengyelország); Magas-Tátra, Szlovák Paradicsom (Szlovákia); Székelyföld, Mamaia (Románia); Aranyhomok (Bulgária); Isztria, Dalmácia (Horvátország); Athén, Korfu, Kréta, Rodosz (Görögország); Ciprus; Isztambul, „Török Riviéra” (Törökország); Róma, Velence, Dolomitok, Capri (Olaszország); Málta; Costa Brava, Costa del Sol, Baleár-szigetek, Kanári-szigetek (Spanyolország); Algarve, Madeira (Portugália); Szocsi (Oroszország); Krím-félsziget (Ukrajna).

15. Szolgáltató központok – globális városok

Vezető világvárosok: New York, Los Angeles, Chicago (USA), London, Párizs, Frankfurt am Main, Milánó (EU), Tokió (Japán), Hongkong (Kína), Szingapúr.